

Nr 8

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående statligt stöd till jordbrukets rationalisering, m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln föreslagit riksdagen att för budgetåret 1964/65 *dels* (p. 15) till bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m., anvisa ett förslagsanslag av 18 000 000 kr. ävensom medge att under budgetåret 1964/65 statsbidrag må beviljas till yttre rationalisering intill ett belopp av 6 000 000 kr. och till inre rationalisering intill ett belopp av 15 000 000 kr. med rätt för Kungl. Maj:t att, om förhållandena skulle ge anledning därtill, medge jämkning i angivna fördelning, *dels* (p. 16) till bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kr., *dels* (p. 17) till täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr. ävensom medge, att den årliga räntan å den stående delen av lån från egnahemslånefonden, som beviljats efter ingången av år 1920 men före den 1 juli 1940, må för år 1965 nedsättas till 3,6 procent, att i avseende å köpeskillning för sådan jordbrukslägenhet eller byggnad å åbolägenhet, som år 1920 eller senare år försålts från kronoegendom, räntan må, i den mån köpeskillingen förräntas efter enahanda grunder, som gällt eller gäller för den stående delen av före den 1 juli 1940 beviljat egnahemslån för jordbrukslägenhet, under år 1965 utgå efter 3,6 procent, att under budgetåret 1964/65 statlig kreditgaranti må beviljas för lån avseende yttre rationalisering intill ett belopp av 33 000 000 kr., för lån till inre rationalisering intill ett belopp av 15 000 000 kr., för jordförvärvslån intill ett belopp av 24 000 000 kr. och för driftlån intill ett belopp av 11 000 000 kr. med rätt för Kungl. Maj:t att, om förhållandena skulle ge anledning därtill, medge jämkning i angivna fördelning, att under budgetåret 1964/65 statlig kreditgaranti må beviljas för lån avseende uppförande av lagerhus m. m. för jordbruksändamål intill ett belopp av 4 000 000 kr. samt att under budgetåret 1964/65 statlig kreditgaranti må beviljas för lån avseende trädgårdsnäringens rationalisering m. m. intill ett belopp av 6 000 000 kr., *dels ock* (p. 19) till bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m. anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 21 februari 1964 avlåten, till jordbruksutskottet hänskjuten proposition, nr 49, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma

dag, föreslagit riksdagen att *dels* medge att under budgetåret 1963/64 ytterligare statlig kreditgaranti må beviljas för lån avseende inre rationalisering intill ett belopp av 8 000 000 kr., för jordförvärvslån intill ett belopp av 6 000 000 kr. och för driftlån intill ett belopp av 1 000 000 kr., med rätt för Kungl. Maj:t att, om förhållandena skulle ge anledning därtill, medge jämkning i angivna fördelning, *dels* till Jordfonden å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 35 000 000 kr., *dels ock* bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med vad i propositionen anförts utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om överföring till jordfonden av sådan kronan tillhörig fast egendom, som erfordras för jordbrukets rationalisering.

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande till utskottet hänvisade motioner, nämligen

A. i samband med statsverkspropositionen:

1) I: 235 av herr *Svanström*, i vilken motion hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om utredning och förslag i syfte att begränsa domänverkets inköp och främja det enskilda ägandet av svensk jord och skog i enlighet med motionens syfte;

2) I: 237 av herr *Svanström m. fl.*, likalydande med II: 280 av herrar *Eriksson* i Bäckmora och *Vigelsbo*, vari hemställts att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om sådana förändrade regler för tillämpningen av 11 §, sista stycket i SFS 246/59, att densamma på initiativ av länsarbetsnämnd kan utnyttjas för begränsad upprustning av ekonomibyggnad å småbruk, där ägaren av länsarbetsnämnden icke anses lämplig för omskolning på grund av ålder eller annan orsak, samt att dessa ärenden jämväl samordnas med prövning av förutsättningarna för bostadsstöd i enlighet med bestämmelserna i SFS 538/62;

3) I: 618 av herr *Svanström m. fl.* och II: 747 av herr *Gustavsson* i Alvesta *m. fl.*, i vilka likalydande motioner hemställts att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om åtgärder i syfte att åstadkomma en ändring av nu gällande regler vid värderingsförfarandet och vid bedömningen av fastigheters lämplighet för rationaliseringsändamål så att härigenom åstadkommes *dels* en snabbare bytesverksamhet mellan lantbruksnämnder och domänverk, *dels* att direkta överlåtelse till enskilda eller lantbruksnämnder sker av för rationaliseringsändamål lämpliga fastigheter tillhörande domänverket;

4) I: 138 av herr *Larsson, Thorsten, m. fl.*, likalydande med II: 172 av herrar *Persson* i Heden och *Elmwall*, vari hemställts att riksdagen vid behandling av nionde huvudtiteln måtte medge att under budgetåret 1964/65 statlig kreditgaranti må beviljas för lån avseende uppförande av lagerhus m. m. för jordbruksändamål intill ett belopp av 10 000 000 kr.;

5) I: 614 av herrar *Isacson* och *Sveningsson*, likalydande med II: 745 av herr *Eliasson* i Moholm *m. fl.*, i vilka motioner hemställts A. att riksdagen

måtte besluta *dels att* de spärrar skall avlägsnas, vilka nu vid förmedling av jordförvärvslån, statliga rationaliseringslån samt driftlån kan motverka ett åstadkommande av den för varje jordbruksföretag enligt uppgjord driftplan mest ändamålsenliga driftformen, *att* yngre jordbrukare vid uppbyggnad av driftformer som bedömes rationella skall kunna beviljas statliga garantilån med upp till 30 års amorteringstid, *att* de statliga rationaliseringsorganen vid beviljande av garantilån i princip inte skall avkräva låntagare annan säkerhet än som kan erhållas genom inteckning i fastighet eller förlagsinteckning i levande och döda inventarier, *dels ock* att kreditramarna för lån till jordbrukets rationalisering skall för budgetåret 1964/65 höjas med tillhoppa 25 000 000 kronor; ävensom *B. att* vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till de för genomförande av förslagen erforderliga författningsändringarna;

6) I: 613 av herrar *Isacson* och *Sveningsson*, likalydande med II: 749 av herr *Hedin m. fl.*, vari hemställts att Kungl. Maj:t måtte till Bidrag till produktionsfrämjande åtgärder i Norrland m. m. för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 3 825 000 kronor.

B. i anledning av propositionen nr 49:

I: 664 av herr *Nilsson, Ferdinand, m. fl.* och II: 809 av herr *Antonsson m. fl.*, i vilka likalydande motioner hemställts att riksdagen måtte

1) till Jordfonden å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 40 000 000 kronor,

2) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att å förslag till tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1964/65 måtte till Lantbruksnämnderna: Avlöningar upptagas förslagsanslag om 500 000 kronor avseende ersättningar till sakkunniga m. m. i enlighet med lantbruksstyrelsens framställning,

3) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att lantbruksstyrelsen måtte be-myndigas att vid behov genomföra jämkningar mellan de olika medelsramarna för kreditgarantier avseende lån till yttre rationalisering, lån till inre rationalisering, jordförvärvslån och driftlån,

4) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till nästa års riksdag avseende effektivisering av lantbruksrationaliseringens organisation och därmed förknippade frågor rörande kapitalbehov och personalresurser i enlighet med vad i motionen anförts.

Beträffande det närmare innehållet i motionerna får utskottet hänvisa till motionerna I: 235, II: 280, II: 747, II: 172, I: 614, I: 613 och I: 664.

Yttranden har avgivits över motionerna I: 237 och II: 280 av arbetsmarknadsstyrelsen, bostadsstyrelsen och lantbruksstyrelsen.

Arbetsmarknadsstyrelsen har i sitt remissyttrande i huvudsak anført följande.

Som motionärerna framhållit skapar strukturomvandlingen i jordbruket problem, vilka inte alltid kan lösas genom omflyttning av de i jordbruket sysselsatta till andra näringsgrenar och till andra orter. Särskilda svårigheter möter i de högre åldrarna. Problemet har beaktats av styrelsen och behandlas även i styrelsens yttrande över lokaliseringsutredningens betänkande.

Motionärerna hänvisar till det stöd i form av bidrag och lån till förbättring av bostäder och ekonomibyggnader som under vissa förutsättningar kan lämnas av länsbostadsnämnder och lantbruksnämnder till här ifrågakvarande befolkning och föreslår, att länsarbetsnämnderna hos nämnda länsorgan skall initiera sådana bidragsärenden.

Härtill kan framhållas, att i rutinen för arbetsförmedlingsarbetet ingår ett nära samarbete med såväl länsbostadsnämnder som lantbruksnämnder. Arbetsökande som innehar jordbruksfastighet skall sålunda genom länsarbetsnämnderna informeras om lantbruksnämndens möjligheter att inköpa eller medverka till försäljning av jordbruksfastighet, och lantbruksnämnden skall inkopplas i de fall vederbörande är intresserad av försäljning. Länsarbetsnämnderna skall vidare delge länsbostadsnämnderna informationer om den lokala arbetsmarknaden av betydelse för de sistnämndas verksamhet, och länsbostadsnämndens medverkan skall påkallas vid försäljning av egna hem i de fall där arbetslösa egnahemsägare på grund av svårigheter att avyttra sina bostäder hindras att anta arbete på annan ort. Det förefaller också naturligt, att vederbörande befattningshavare på länsarbetsnämnden i sina kontakter med arbetsökande jordbrukare tillhörande den i motionerna avsedda kategorin lämnar informationer om bidrag m. m. som kan erhållas från länsbostadsnämnden och lantbruksnämnden, råder vederbörande att söka kontakt med dessa organ och vid behov även biträder med denna kontakt. Någon ändring av nuvarande ansvarsfördelning mellan å ena sidan länsarbetsnämnderna och å andra sidan länsbostads- och lantbruksnämnderna finner styrelsen därför ej motiverad.

Lantbruksstyrelsen har i sitt remissvar anfört i huvudsak följande.

Lantbruksstyrelsen vill erinra om att i årets statsverksproposition statsrådet och chefen för inrikesdepartementet — i syfte att vinna erfarenheter om framkomliga vägar då det gäller att lösa de problem, som uppstår när egnahemsägare på grund av arbetslöshet tvingas flytta från hemorten — föreslagit att statlig inlösen av egnahem må komma till stånd såsom försöksverksamhet i begränsad omfattning.

Den av inrikesministern föreslagna försöksverksamheten syftar till att minska anpassningssvårigheterna i samband med jordbrukets strukturomvandling, och de av motionärerna föreslagna åtgärderna skulle för en viss begränsad grupp av småbrukare verka i liknande syfte. Motionärerna har framhållit att deras förslag avser att öppna möjlighet att i vissa fall ge sådana småbrukare, som inte rimligen kan flyttas, en hjälp till »självpen-sionering» i form av hjälp till begränsade insatser till förbättring av deras byggnader. Därvid skulle det statliga stödet för bostads- och ekonomibyggnader anpassas till arbetsmarknadsorganets planeringsverksamhet.

Förslaget, som i princip väl ansluter sig till inriktningen av den föreslagna försöksverksamheten, torde på ett lämpligt sätt kunna komplettera försöksverksamheten genom att i vissa särskilda fall möjliggöra en smidig anpassning. Givetvis bör försiktighet iakttagas så att felinvesteringar undviks. Den av motionärerna föreslagna anordningen att det avsedda stödet

till begränsad upprustning av byggnader skall anslutas till arbetsmarknadsorganens planeringsverksamhet och användas på initiativ av länsarbetsnämnd torde vara betryggande för samordningen med åtgärder för omskolning och omflyttning.

Styrelsen förordar att särskilda bestämmelser om statligt stöd i huvudsaklig överensstämmelse med motionärernas intentioner infogas i den ovan nämnda försöksverksamheten.

Enligt styrelsens mening är det särskilt angeläget att bestämmelserna får sådan utformning att verksamheten, som i huvudsak torde komma att grundas på sociala överväganden, skarpt avgränsas från den på företagsekonomiska överväganden grundade statliga stödgivningen till inre rationaliseringsåtgärder vid långsiktigt bestående brukningsenheter.

Bostadsstyrelsen har uttalat bl. a. följande i sitt remissvar.

När en ansökan om förbättringslån avser hus på jordbruksfastighet, skall länsbostadsnämnden enligt en föreskrift i kungörelsen inhämta yttrande i ärendet från lantbruksnämnden, om inte sådant yttrande befinnes obehövt. Samverkan mellan lantbruks- och bostadsmyndigheterna kan emellertid aktualiseras inte bara i länsbostadsnämndernas ärenden utan även i lantbruksnämndernas ärenden rörande lånegaranti- och bidragsgivning till jordbruken. Lantbruksstyrelsen och bostadsstyrelsen har den 21 september 1961 utfärdat anvisningar rörande samarbetet mellan de båda nämnderna.

Det åligger länsbostadsnämnd och lantbruksnämnd att stå i kontakt med varandra i ärenden rörande statligt stöd till anläggning för valten och avlopp samt till elektriska installationer, i vilka fråga är om företag, som avser såväl bostadshus som för jordbruksdriften erforderliga ekonomibyggnader.

Ytterligare föreskrifter om samråd mellan de båda nämnderna torde inte erfordras.

Vidkommande härefter länsarbetsnämndens handläggning av de i motionerna omnämnda spörsmålen synes det på grund av redan befintliga föreskrifter om samråd mellan denna nämnd och övriga länsorgan kunna förutsättas, att nämnden tager erforderlig kontakt med länsbostadsnämnden och lantbruksnämnden.

Slutligen må följande framhållas.

Socialpolitiska kommittén och bostadsstyrelsen har i december 1963 framlagt förslag om en rad åtgärder för att förbättra åldringarnas bostadsförhållanden.

Bostadsstyrelsen har i syfte att sprida kännedom om förbättringslånen utarbetat en folder, som också har översänts till förmedlingsorganen för att spridas till de berörda åldringarna.

Under bostadsstyrelsens ledning skall genomföras en inventering av åldringsbostäderna med inriktning på de dåliga bostäderna. Vid inventeringen skall undersökas vilka åtgärder, som bör vidtagas i individuella fall för att hjälpa åldringarna att få en bättre bostad. Den ordinarie bostadsförbättringsverksamheten med statliga lån och bidrag skall intensifieras.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t, med anledning av vad socialpolitiska kommitténs utredning har visat, framhållit att det synes angeläget att förbättringsåtgärderna i fråga om åldringarnas bostäder om möjligt ges en ökad omfattning.

Framställningarna i statsverkspropositionen

A. Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m. (p. 15)

Efter redogörelse för lantbruksstyrelsens anslagsframställning och förslag av styrelsen om ändrade bidragsbestämmelser för uppförande eller förbättring av ekonomibyggnader samt en av styrelsen överlämnad utredning med förslag till åtgärder för att främja tillkomsten av vissa gemensamhetsanläggningar vid framför allt mindre brukningsenheter jämte över styrelsens förslag avgivna remissutlåtanden har *departementschefen* anfört följande.

»I samband med ökning av brukningsenheternas storlek behövs ofta relativt betydande investeringar för att anpassa ekonomibyggnaderna till de nya driftsförhållandena. Såsom framgår av redogörelsen i det föregående utgår bidrag för att uppföra eller förbättra ekonomibyggnad m. m., som uppenbarligen behövs till följd av yttre rationalisering av mera väsentlig omfattning och kapitalkrävande natur, med något högre belopp än vad som normalt är fallet. Höjningen av bidraget uppgår dock för närvarande till högst 500 kr. I syfte att ytterligare främja strukturomvandlingen inom jordbruket föreslår jag, att statsbidrag i nyss nämnda fall får beviljas högst med 25 procent av kostnad intill 30 000 kr. och med 15 procent av överskjutande kostnad. Detta innebär att någon särskild begränsning av bidragets storlek till visst belopp ej längre bör gälla, när byggnadsåtgärd på nämnt sätt står i samband med yttre rationalisering och då de allmänna förutsättningarna för bidrag är uppfyllda. Såsom lantbruksstyrelsen anfört bör vid tillämpningen det maximala bidraget reserveras för fall, då det ur allmän synpunkt är speciellt angeläget att stimulera rationaliseringen. Enligt min mening bör vid bidragsgivningen uppmärksammas angelägenheten av att byggnaderna utformas på sådant sätt, att de kan anpassas till framtida ändringar i driften.

Enligt gällande föreskrifter beviljas vanligen ej bidrag till åtgärd för inre rationalisering, då bidragsbeloppet skulle understiga 300 kr. I fråga om bidrag till byggnadsåtgärder föreligger enligt min mening anledning höja den nedre bidragsgränsen till 500 kr. Bidrag, som understiger detta belopp, torde nämligen ha ringa betydelse ur stimulanssynpunkt när fråga är om investeringar i byggnader.

Jag anser att det blir allt mera angeläget att jordbrukarna inom olika områden går samman för att i gemensamma anläggningar av mindre storlek framställa eller lagra jordbruksprodukter. Härigenom torde stora rationaliseringsvinster kunna nås. Med hänsyn härtill och i anledning av vad lantbruksstyrelsen föreslagit i den utredning, som redovisats i det föregående, bör vissa ändringar ske i fråga om det statliga stödet till mindre gemensamhetsanläggningar.

Vad först gäller anläggningar för gemensam animalieproduktion delar jag lantbruksstyrelsens uppfattning, att det är av värde att få denna form av

samverkan ytterligare prövad. Med hänsyn härtill anser jag, att Kungl. Maj:t bör ha möjlighet att bevilja statsbidrag till sådan anläggning utöver det bidrag med 15 procent av anläggningskostnaden som nu kan utgå enligt rationaliseringskungörelsen. Enligt min mening är det motiverat att bestämmelserna om stöd till anläggningar för gemensam animalieproduktion utsträcks att gälla även anläggningar, som sammanslutning av ett mindre antal jordbrukare uppför för gemensam lagring och hantering av potatis och andra jordbruksprodukter.

Bidrag till förut nämnda gemensamhetsanläggningar bör inte, såsom nu är fallet beträffande anläggningar för animalieproduktion, begränsas till visst belopp per hektar jordbruksjord, som brukas av sammanslutningens medlemmar. En sådan begränsning kan nämligen inte anpassas efter de olika typer av anläggningar, som kan komma i fråga för stöd. En tillräcklig anknytning till den areella produktionen bör i stället kunna erhållas genom att en allmän förutsättning för stöd anges vara att gemensamhetsanläggningen inte får vara större än som huvudsakligen erfordras för förädling eller lagring av produkter från delägarnas egna brukningsenheter. Nyss nämnda anknytning till arealen jordbruksjord bör ej heller bibehållas beträffande bidrag till sambruksförenings byggnader.

Jag ansluter mig till lantbruksstyrelsens förslag, att sammanslutning för gemensam animalieproduktion, som enligt kungörelsen den 5 juni 1963 (nr 305) om statligt kreditstöd till förvärv och drift av jordbruk m. m. kan erhålla kreditgaranti för driftslån, även skall kunna erhålla garanti för jordförvärvslån. Detta kan vara befogat, då sammanslutning i stället för att uppföra ny ekonomibyggnad inköper befintlig byggnad med närmast omgivande markområde. Lantbruksstyrelsen bör också enligt samma regler kunna bevilja sammanslutning för gemensam lagring m. m. av jordbruksprodukter kreditgaranti för jordförvärvslån och driftslån. Även som villkor för detta kreditstöd bör gälla att gemensamhetsanläggningen inte får vara större än som huvudsakligen erfordras för förädling eller lagring av produkter från delägarnas egna brukningsenheter.

Det som i lantbruksstyrelsens utredning framkommit rörande jordbruksvägar anser jag inte utgöra tillräckligt motiv för en ändring av reglerna för det statliga stödet till dessa.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidta de ändringar i rationaliseringskungörelsen och förut nämnda kungörelse den 5 juni 1963, som föranleds av bifall till de förslag jag i det föregående framlagt.

För innevarande budgetår har ramarna för bidrag till yttre och inre rationalisering höjts med sammanlagt 6 000 000 kr. och uppgår till 6 000 000 kr. respektive 15 000 000 kr. Såsom lantbruksstyrelsen föreslagit bör bidragsramarna bibehållas oförändrade under nästa budgetår. Kungl. Maj:t bör liksom tidigare äga befogenhet att, om förhållandena motiverar det, jämka fördelningen mellan de båda ramarna.

Under en särskild anslagspost har för innevarande budgetår anvisats 600 000 kr. för att intensivifiera jordbrukets och skogsbrukets rationalisering i Kopparbergs län. På de skäl lantbruksstyrelsen anfört föreslår jag, att anslagsposten höjs med 100 000 kr.

Av det belopp om 500 000 kr., som 1963 års riksdag anvisade under förevarande anslag för intensivifierad rådgivning i anledning av den ökade strukturrationaliseringen, har såsom nämnts i det föregående Kungl. Maj:ts disponerat 92 500 kr. för bidrag till avlöning av ekonomikonsulenter. Under hänvisning till vad jag anfört i detta ämne vid behandlingen av anslaget för bidrag till hushållningssällskapens avlöningar anser jag, att medelsanvisningen för intensivifierad rådgivning under förevarande anslag bör minskas till 410 000 kr.

Av anslaget bör slutligen medel få tas i anspråk för speciella ändamål i samma utsträckning som innevarande budgetår.

Utbetalning av statsbidrag från anslaget kan ofta inte ske under det budgetår, då bidrag beviljas. Till följd härav har uppkommit en betydande reservation. Med hänsyn härtill och då storleken av bidragsgivningen nära nog helt regleras av ramarna för bidrag till yttre och inre rationalisering föreslår jag, att anslaget i fortsättningen anvisas som förslagsanslag. Liksom hittills bör de vinstmedel, som under budgetåret inflyter vid försäljning av på jordfonden bokförda fastigheter, tillföras anslaget. Därutöver beräknar jag, att för nästa budgetår för utbetalning av bidrag och för övriga utgiftsändamål erfordras 18 000 000 kr. Reservationsmedelsbehållningen vid ingången av budgetåret 1964/65 bör överföras till budgetutjämningsfonden.»

B. Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering (p. 16)

Departementschefen har efter redovisning av lantbruksstyrelsens anslagskrivelse anfört följande.

»De genom beslut av 1962 års riksdag ändrade reglerna för stöd till trädgårdsnäringens rationalisering ökar medelsbehovet för bidragsgivning. Det torde dock vara till fyllest att anslaget, såsom lantbruksstyrelsen föreslagit, uppförs med oförändrat 400 000 kr.»

C. Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti (p. 17)

Efter att ha redogjort för lantbruksstyrelsens anslagsframställning har *departementschefen* anfört.

»För innevarande budgetår har kreditgarantiutrymmet för olika ändamål i samband med jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering m. m. höjts med sammanlagt 13 000 000 kr. i förhållande till de för budgetåret 1962/63 slutligt fastställda garantiramarna. Tillräckliga erfarenheter föreligger ännu inte för att bedöma anspråken på garantiutrymme till följd av den intensivifierade strukturrationalisering och den omläggning av kreditstödet till förvärv och drift av jordbruks- och trädgårdsföretag, som be-

slöts av 1963 års riksdag. Jag ansluter mig till lantbruksstyrelsens förslag, att garanti för lån till yttre och inre rationalisering, jordförvärvslån och driftslån samt för lån till trädgårdsnäringens rationalisering m. m. under nästa budgetår får beviljas med oförändrade belopp. Liksom under innevarande budgetår bör, om förhållandena ger anledning därtill, Kungl. Maj:t äga medge jämkning i fördelningen av garantiutrymmet mellan de fyra förstnämnda ändamålen.

Även garantiramen för lån till uppförande av lagerhus bör enligt min mening bibehållas oförändrad och sålunda fastställas till 4 000 000 kr. Jag vill hänvisa till att chefen för finansdepartementet med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallat en delegation för att uppta förhandlingar med företrädare för jordbruksnäringen rörande inrättande av ett institut för långfristig kreditgivning till företag, som företrädesvis distribuerar och förädlar produkter från jordbruket m. m. Dessa förhandlingar torde, enligt vad jag erfarit, avslutas inom en nära framtid.

Liksom hittills bör riksdagens medgivande inhämtas till nedsättning enligt tidigare tillämpade grunder av räntan på bland annat vissa lån från egnahemslånefonden. Därest riksdagen lämnar detta medgivande, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de författningsbestämmelser, som erfordras.

Anslaget bör uppföras med oförändrat 500 000 kr.»

D. Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m. (p. 19)

Departementschefen har — efter redogörelse för lantbruksstyrelsens anslagsframställning samt efter att ha lämnat en redogörelse för den hittillsvarande verksamheten rörande de koncentrerade rationaliseringsinsatserna i övre Norrland — anfört följande.

»För att få till stånd en upprustning av jordbruket i de fyra nordligaste länen fattade 1960 års riksdag (prop. 62; JoU 18 och 32; rskr. 305) beslut om särskilt statsstöd för ändamålet. Syftet med stödet är att inom utvalda områden genom koncentrerade rationaliseringsinsatser skapa fullt bärkraftiga, på längre sikt bestående brukningsenheter. Statsbidrag kan beviljas med upp till 60 procent av kostnaderna för inre rationalisering och driftsrationalisering, som sker i samband med omfattande ökning av fastighetsstorleken. Vanligen begränsas dock bidraget till 40—50 procent av nämnda kostnader. Samma villkor i fråga om åtgärds lönsamhet och rörande förutsättningarna för jordbruksföretagets framtida bestånd tillämpas som vid stödgivning enligt rationaliseringskungörelsen. Från förevarande anslag bestrids den del av bidragen, som ligger över vad som kan utgå från anslaget för bidrag till jordbrukets rationalisering.

Av den i det föregående återgivna redogörelsen framgår bland annat att hittills drygt 100 brukningsenheter varit föremål för storleksrationalisering. Medelarealen vid dessa har därigenom ökat från 13 ha åker och 67

ha skogsmark till 22 ha åker och 99 ha skogsmark. Samtidigt därmed har skett omfattande upprustningsåtgärder avseende inre rationalisering och driftsrationalisering.

De hittillsvarande resultaten av verksamheten, som får betraktas som försök i stor skala, anser jag vara av betydande intresse. Enligt min mening är förhållandena inom Norrland och därmed jämförbara bygder ofta sådana att inom många områden en snabb uppbyggnad av bärkraftiga enheter är en förutsättning för att kunna bibehålla jordbruket. Med hänsyn härtill och i anledning av framställning i ämnet av lantbruksstyrelsen, lantmäteristyrelsen och skogsstyrelsen har Kungl. Maj:t på min föredragning den 19 december 1963 uppdragit åt lantbruksstyrelsen att i samråd med de båda andra ämbetsverken mot bakgrunden av erfarenheterna från hittillsvarande verksamhet undersöka det samlade behovet av och formerna för insatser av förevarande slag inom jordbruket i Norrland och därmed jämförbara bygder samt att inkomma med de förslag som kan föranledas därav.

Vid min bedömning av medelsbehovet nästa budgetår under anslagsposten till koncentrerade rationaliseringsinsatser har jag bland annat beaktat, att vid bifall till förslaget under punkten C 7 om ökat stöd till byggnadsåtgärder från anslaget för bidrag till jordbrukets rationalisering förevarande post kommer att avlastas medelsanspråk av storleksordningen 500 000 kr. Det är därför enligt min mening tillfyllest, att anslagsposten för nästa budgetår höjs med 800 000 kr. till 4 000 000 kr.

De för innevarande budgetår anvisade medlen till främjande helt allmänt av jordbruksnäringens framåtskridande i de fyra nordligaste länen jämte Gävleborgs län avser bidrag härtill för endast första halvåret 1964. Jag biträder därför lantbruksstyrelsens förslag, att anslagsposten för nästa budgetår upptas med 550 000 kr.

Då nästa budgetårs behov av medel till fraktbidrag vid transport av fodermedel inte beräknas komma att helt täckas av disponibel reservation, bör anslagsposten tillföras 100 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (3 825 000 + 1 175 000) 5 000 000 kr.»

Propositionen nr 49 angående anvisande av medel till jordfonden å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64, m. m.

I propositionen har redovisats vissa framställningar av *lantbruksstyrelsen*, i vilka styrelsen hemställer *dels* att jordfonden för budgetåret 1964/65 måtte tillföras ytterligare 25 milj. kr., samt att anslagsposten till ersättningar för sakkunniga under lantbruksnämndernas avlöningsanslag för nämnda budgetår uppräknas med 500 000 kr., *dels* att jordfonden under innevarande budgetår erhåller ett tillskott av 10 milj. kr., *dels ock* att kre-

ditgarantiramarna för lån till jordbrukets rationalisering för innevarande budgetår höjs med 15 milj. kr. utöver vad som tidigare medgetts.

Därjämte har i propositionen anmälts en av *domänstyrelsen* och *lantbruksstyrelsen* gjord gemensam skrivelse med förslag om att vissa kronoparker i Uppsala län måtte överföras från domänfonden till jordfonden.

Departementschefen har — efter närmare redogörelse för framställningarna — anfört följande.

»Vid anmälan av prop. 1963: 125 framhöll jag, att behovet av intensifierad strukturrationalisering och av annan rationalisering inom det svenska jordbruket är trängande. Riksdagen (JoU 15, rskr 286) biföll i propositionen framlagda förslag till betydande förstärkningar av resurserna för rationaliseringsverksamheten.

Av de framställningar från lantbruksstyrelsen, som redovisats i det föregående, framgår att särskilt under andra halvåret 1963 efterfrågan på lantbruksorganisationens medverkan i olika former i rationaliseringsarbetet ökat kraftigt. En starkt bidragande orsak till jordbrukarnas stigande intresse för rationaliseringen synes vara den upplysningsverksamhet, som numera bedrivs i samarbete mellan rationaliseringsorganen och jordbrukets organisationer. För egen del anser jag att det är synnerligen glädjande att jordbrukarna alltmer strävar efter att anpassa sina företags storlek och driftsformer efter utvecklingens krav. Mot bakgrunden av det anförda finner jag det vara av stor vikt att tillräckliga medel och kreditgarantiamar står till förfogande för det statliga stödet till rationaliseringsverksamheten.

Lantbruksnämndernas inköps- och försäljningsverksamhet med anlitan- de av medel ur *jordfonden* har genom det betydande medelstillskott, som fonden erhöll genom beslut av 1963 års riksdag, kunnat kraftigt ökas. I allt större utsträckning hembjuder innehavare av icke bärkraftiga jordbruk sina fastigheter till lantbruksnämnderna. För närvarande torde ungefär en tredjedel av antalet fastigheter, som säljs för kompletteringsändamål, förvärfvas av nämnderna. Härigenom underlättas starkt den angelägna strukturrationaliseringen. Att så är fallet bestyrks av de i det föregående redovisade uppgifterna rörande effekten av lantbruksnämndernas fastighetsförsäljningar under andra halvåret 1963. Enligt vad jag inhämtat bedömer lantbruksstyrelsen det vara möjligt att än mer inrikta försäljningarna på att förstärka sådana företag, där förutsättningar finns att direkt eller inom nära förestående tid nå full bärkraft. Jag anser det angeläget att styrelsen eftersträvar en sådan inriktning av verksamheten.

På grund av att försäljningarna av de inköpta fastigheterna måste föregås av vissa utredningar och förhandlingar har omsättningen av fondens fastigheter inte kunnat öka i samma snabba takt som inköpen. Den genomsnittliga omsättningstiden för fastigheterna har dock under de senaste åren kunnat väsentligt nedbringas. Likaså har den andel av fastighetsinnehavet, som inköpts för mer än tre år sedan, minskat. Jag vill i detta sammanhang

erinra om att 1961 års riksdag (prop. 201, JoU 42, rskr 402) bemyndigat lantbruksstyrelsen att på allmänna marknaden försälja fastigheter, som förvärvats före 1953 och som varken direkt eller genom byten med bolag eller domänverket visat sig kunna utnyttjas för förstärkning av jordbruksfastigheter. Jag räknar med att även i övrigt omsättningen av jordfondsfastigheterna kommer att ske så snabbt som omständigheterna medger.

Såsom lantbruksstyrelsen framhållit är det att vänta att under återstoden av innevarande budgetår och under nästa budgetår större belopp än tidigare kommer att inflyta genom fastighetsförsäljningar. Av vad styrelsen uttalat framgår emellertid att det inte utan medelstillskott till jordfonden är möjligt att under nämnda tid upprätthålla en inköpsverksamhet av nuvarande omfattning. Med hänsyn till angelägenheten av att utnyttja de möjligheter till strukturrationalisering, som inköpen medför, föreslår jag att fonden tillförs ytterligare 35 miljoner kr. Beloppet bör enligt min mening anvisas på tilläggsstat för budgetåret 1963/64.

Lantbruksstyrelsens i detta sammanhang framlagda förslag om förstärkning av lantbruksnämndernas personalresurser anser jag mig inte kunna tillstyrka.

Domänstyrelsens och lantbruksstyrelsens i det föregående återgivna framställning om *överföring av viss mark från domänfonden till jordfonden* syftar till att göra det möjligt att ta i anspråk viss kronoegendom för rationaliseringsändamål. Belopp motsvarande egendomens värde skall därvid tillföras domänverkets markfond. Avsikten är också att lantbruksorganisationen skall överlåta mark av motsvarande värde till domänverket så snart lämplig mark disponeras. Jag anser, att angivna tillvägagångssätt är ändamålsenligt när det gäller att genomföra sådana markbyten mellan domänverket och lantbruksnämnderna, som 1959 års riksdag (prop. 148, JoU 30, rskr 284) uttalade sig för. Det torde även kunna uppkomma anledning att för användning i rationaliseringssyfte på motsvarande sätt överföra till jordfonden kronoegendom som redovisas på andra statliga fonder än domänfonden. Med hänsyn till att på jordfonden redovisade fastigheter generellt får försäljas utan särskilt medgivande kan det ifrågasättas huruvida inte överföring till denna fond av kronoegendom, vars värde överstiger det som anges i det av riksdagen årligen medgivna allmänna försäljningsbemyndigandet för Kungl. Maj:t, bör underställas riksdagen. Härigenom uppkommande tidsutdräkt synes kunna bli till förfång för rationaliseringsverksamheten. Jag vill föreslå, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta att kronoegendom, som erfordras för rationaliseringsändamål, skall överföras till jordfonden. Härvid skall naturligtvis belopp motsvarande egendomens värde tillföras fond, varifrån egendomen överförs.

Intensifieringen av verksamheten med jordbrukets rationalisering har, såsom lantbruksstyrelsen framhåller, medfört starkt ökad efterfrågan under

innevarande budgetår på *kreditgaranti för lån till yttre och inre rationalisering samt för jordförvärvslån och driftslån*. Det kan förutses att brist på garantiutrymme kommer att uppstå för lån till inre rationalisering, jordförvärvslån och driftslån. Jag anser att det ökade intresset bland jordbrukarna för sådana angelägna och lönsamma rationaliseringsåtgärder och investeringar, som stöds genom kreditgarantigivningen, bör tas till vara så långt det är möjligt med hänsyn till de samlade anspråken på garantiutrymme. Jag tillstyrker därför lantbruksstyrelsens förslag, att för innevarande budgetår garantiramarna för lån till inre rationalisering, för jordförvärvslån och för driftslån ökas med 8 000 000, 6 000 000 respektive 1 000 000 kr. Kungl. Maj:t bör äga medge jämkning i fördelningen av de angivna lånegarantibeloppen.

Senare denna dag ämnar jag föreslå Kungl. Maj:t att bifalla styrelsens hemställan om sådan tillfällig jämkning av de för innevarande budgetår redan medgivna garantiramarna att från ramen för lån till yttre rationalisering 3 000 000 kr. överflyttas till ramen för lån till inre rationalisering.»

Utskottet

Med hänsyn till det starkt ökade intresset för strukturrationalisering och annan rationalisering inom jordbruksnäringen har i propositionen nr 49 föreslagits att resurserna för statens medverkan härvid förstärks. Sålunda förordas bl. a. att jordfonden, som för innevarande budgetår erhållit ett kapitaltillskott av 26 000 000 kr., tillförs ett ytterligare belopp av 35 000 000 kr. Även utskottet finner det angeläget att de statliga insatserna för rationaliseringsverksamheten intensifieras. Den av Kungl. Maj:t föreslagna medelstilledningen synes skapa goda förutsättningar härför. Att såsom i motionerna I: 664 och II: 809 föreslagits tillföra fonden ett högre belopp än Kungl. Maj:t förordat synes icke nu påkallat.

Det i propositionen i förevarande sammanhang framlagda förslaget att garantiramarna för innevarande budgetår till inre rationalisering, jordförvärvslån och driftslån skall ökas med resp. 8 000 000, 6 000 000 och 1 000 000 kr. föranleder ej någon erinran från utskottets sida. I likhet med vad som hittills tillämpats bör Kungl. Maj:t bemyndigas att medge jämkning i fördelningen av ifrågavarande lånegarantibelopp. Förslaget i motionerna I: 664 och II: 809 att lantbruksstyrelsen skulle i stället för Kungl. Maj:t få besluta i jämkningsärendena avstyrkes sålunda.

Ett av lantbruksstyrelsen i förevarande sammanhang framlagt förslag om ökning av lantbruksnämndernas avlöningsanslag med 500 000 kr. för nästa budgetår till förstärkning av nämndernas personalresurser har departementschefen förklarat sig inte kunna tillstyrka. Utskottet anser sig

inte ha anledning att i denna fråga inta någon annan ståndpunkt än departementschefen. Utskottet får i samband härmed erinra, att årets riksdag i enlighet med utskottets utlåtande nr 1 bifallit Kungl. Maj:ts förslag att för vissa personalförstärkningar uppräknat lantbruksnämndernas avlöningsanslag med 446 000 kr. I motionerna I: 664 och II: 809 gjort yrkande om bifall till lantbruksstyrelsens nyssnämnda framställning avstyrkes alltså.

Kungl. Maj:t har i propositionen begärt bemyndigande att besluta om överföring till jordfonden av kronan tillhörig fast egendom som erfordras för rationaliseringsändamål mot att belopp motsvarande egendomens värde tillföres fond, varifrån egendomen överföres. Förslaget synes väl ägnat att underlätta rationaliseringsverksamheten och tillstyrkes därför av utskottet.

Uti motionerna I: 664 och II: 809 har vidare framförts yrkande om att Kungl. Maj:t skulle till nästa års riksdag avge förslag avseende effektivisering av lantbruksrationaliseringens organisation och därmed förknippade frågor rörande kapitalbehov och personalresurser. Utskottet finner ej erforderligt biträda motionsyrkandet med hänsyn till att berörda spörsmål är föremål för prövning av 1960 års jordbruksutredning.

Vad gäller de i statsverkspropositionen behandlade anslagen till bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m., bidrag till trädgårdsnäringsens rationalisering, täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti samt bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m. jämte i avslutning härtill väckta motioner får utskottet anföra följande.

I fråga om anslaget till *Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m.* biträder utskottet de av Kungl. Maj:t framlagda förslagen till förbättrat stöd för byggnadsåtgärder i samband med yttre rationalisering samt till mindre gemensamhetsanläggningar för förädling och lagring av jordbruksprodukter. Likaså tillstyrker utskottet att ramarna för bidrag till yttre och inre rationalisering bibehålles oförändrade. I överensstämmelse med vad Kungl. Maj:t förordat bör vidare förevarande anslag i fortsättningen anvisas såsom förslagsanslag och uppföras med ett belopp av 18 000 000 kr.

I motionen I: 235 har framförts yrkande om utredning och förslag i syfte att begränsa domänverkets inköp och främja det enskilda ägandet av jord och skog. Vidare har i motionsparet I: 618 och II: 747 hemställts om åtgärder i syfte att åstadkomma en ändring av nu gällande regler för värderingsförfarandet och för bedömningen av fastighets lämplighet för rationaliseringsändamål, så att härigenom ernås dels en snabbare bytesverksamhet mellan lantbruksnämnder och domänverket, dels direkta överlåtelser till enskilda eller lantbruksnämnder av för rationaliseringsändamål lämpliga fastigheter tillhörande domänverket. Motsvarande yrkanden har varit föremål för prövning av de senaste årens riksdagar, som därvid i enlighet med jordbruksutskottets förslag funnit motionsyrkandena ej böra föranleda någon riksdagens åtgärd (JoU 1959: 30, 1960: 22, 1961: 18,

1962: 8 och 1963: 15). Utskottet, som förutsätter att kronans markinnehav i enlighet med utskottets av riksdagen godkända uttalande av år 1959 vid behov användes i rationaliseringsverksamheten bl. a. genom byten mellan domänverket och lantbruksnämnderna, har ej funnit anledning att nu intaga någon ny ståndpunkt i dessa frågor avseende principerna för domänverkets deltagande i den yttre rationaliseringsverksamheten och domänverkets disponerande av markinköpsfonden. Enligt utskottets mening går nämligen utvecklingen mot ökande utbud av skogsmark i anslutning till jordbrukets rationalisering och behov av att det allmänna i ökad utsträckning inköper mark, som kan erfordras för att tillgodose fritidsintresset. Utskottet vill i detta sammanhang jämväl erinra om att berörda spörsmål torde komma under övervägande av 1962 års fritidsutredning ävensom i samband med ställningstagandet till det av statens skogsföretagsutredning avlämnade betänkandet. Vidare torde hithörande spörsmål komma under bedömning vid den översyn av jordförvärvs- och bolagsförbudslagarna, som enligt vad departementschefen upplyst i svar på en enkel fråga, pågår inom jordbruksdepartementet.

I motionerna I: 237 och II: 280 har framförts förslag till gynnsammare regler för stöd till upprustning av byggnader å mindre ej bestående jordbruk, vars innehavare ej anses lämplig att omskolas för annan verksamhet. Motionärerna har bl. a. framhållit att ett intimt samarbete härvid bör äga rum mellan länsarbetsorganen samt länsbostads- och lantbruksnämnderna. Såsom i remissyttrandena över motionerna även framhålls skall redan enligt nu gällande föreskrifter dessa myndigheter samråda i sådana ärenden. Enligt utskottets uppfattning torde det sålunda ej vara uteslutet för en lantbruksnämnd att med stöd av gällande bestämmelser i vissa fall bevilja byggnadsstöd åt innehavare av sådant småbruk som nu avses. Detta ställningstagande överensstämmer i princip med vad utskottet uttalade i anledning av de vid fjolårets riksdag väckta motionerna I: 735 och II: 890 rörande möjlighet att i vissa fall av huvudsakligen sociala skäl bevilja statlig garanti till jordförvärvslån. De i motionerna I: 237 och II: 280 framförda yrkandena torde sålunda ej böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionerna I: 614 och II: 745 har framförts vissa förslag i syfte att få till stånd vidgade lånemöjligheter i samband med startande och upprustning av jordbruksföretag. Motionärerna har sålunda bl. a. föreslagit upphävande av gällande föreskrifter beträffande maximering av driftslånens storlek samt de spärrar som nu förhindrar att lån utgår till större brukningsenheter än tvåfamiljsjordbruk. Vidare har i motionerna yrkats viss förlängning av amorteringstiden för driftslån och borttagande av krav på personborgen vid beviljande av garantilån. Utskottet får i anledning härav erinra om att yrkanden av i huvudsak samma innebörd tidigare varit

föremål för riksdagens prövning, senast föregående år då liknande motionsyrkanden avvisades (JoU 1963: 15). Utskottet, som även vill hänvisa till att 1960 års jordbruksutredning har att behandla jordbrukets kreditproblem, finner ej anledning att frångå den av riksdagen tidigare sålunda intagna ståndpunkten. De i motionerna I: 614 och II: 745 framförda yrkandena i förevarande hänseenden avstyrkes alltså.

Kungl. Maj:ts framställning rörande nästa budgetårs anslagsanvisning med 500 000 kr. till *Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti* tillstyrkes av utskottet. Likaså biträder utskottet Kungl. Maj:ts förslag beträffande de ramar, inom vilka statlig lånegaranti må beviljas till yttre och inre rationalisering samt till jordförvärvslån och driftslån. I motionerna I: 614 och II: 745 framförda yrkanden om höjning av nyssnämnda kreditramar bör sålunda ej föranleda någon åtgärd. I fråga om garantiramen för lån till uppförande av lagerhus m. m. anser utskottet i likhet med Kungl. Maj:t att densamma bör bibehållas vid oförändrat belopp av 4 000 000 kr. Utskottet, som sålunda finner att den i motionerna I: 138 och II: 172 föreslagna höjningen av garantiramen till 10 000 000 kr. bör lämnas utan bifall, får erinra att i den numera avlämnade propositionen nr 117 framlagts förslag om inrättande av kreditinstitut för anskaffande av långfristiga krediter till bl. a. företag, vilkas verksamhet avser distribution av produkter från jordbruket. Såsom exempel på ändamål för långivningen nämns i propositionen bl. a. uppförandet av lagerhus.

Kungl. Maj:ts förslag att till *Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering* anvisa ett reservationsanslag å samma belopp som för innevarande budgetår eller 400 000 kr. föranleder ingen erinran av utskottet.

Vad slutligen angår *Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m.* bör enligt utskottets mening anslaget härför uppräknas till det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet 5 000 000 kr. Utskottet har sålunda ej ansett sig böra biträda det i motionerna I: 613 och II: 749 framförda yrkandet om oförändrad medelsanvisning för ändamålet.

Med förmålan att utskottet biträder i propositionen nr 49 samt i förenämnda punkter i 1964 års statsverksproposition av Kungl. Maj:t i övrigt framlagda förslag och gjorda uttalanden, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

I. medge att under budgetåret 1963/64 ytterligare statlig kreditgaranti må beviljas för lån avseende inre rationalisering intill ett belopp av 8 000 000 kr., för jordförvärvslån intill ett belopp av 6 000 000 kr. och för driftslån intill ett belopp av 1 000 000 kr.,

II. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 664 och II: 809, såvitt nu är i fråga, be-

myndiga Kungl. Maj:t att, om förhållandena skulle ge anledning därtill, medge jämkning i fördelningen av de under I. angivna lånegarantibeloppen,

III. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 664 och II: 809, såvitt nu är i fråga, till *Jordfonden* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 35 000 000 kr.,

IV. bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med vad i det föregående anförts utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om överföring till jordfonden av sådan kronan tillhörig fast egendom, som erfordras för jordbrukets rationalisering,

V. avslå motionerna I: 664 och II: 809 i vad avser medelsanvisning för förstärkning av lantbruksnämndernas personalresurser,

VI. lämna motionerna I: 664 och II: 809 utan bifall, såvitt däri begärts förslag till 1965 års riksdag avseende effektivisering av lantbruksrationaliseringens organisation m. m.,

VII. medge att under budgetåret 1964/65 statsbidrag må beviljas till yttre rationalisering intill ett belopp av 6 000 000 kr. och till inre rationalisering intill ett belopp av 15 000 000 kr. med rätt för Kungl. Maj:t att, om förhållandena skulle ge anledning därtill, medge jämkning i angivna fördelning,

VIII. å riksstaten för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln anvisa till *Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m.* ett förslagsanslag av 18 000 000 kr.,

IX. lämna motionen I: 235 utan bifall,

X. avslå motionerna I: 618 och II: 747,

XI. lämna motionerna I: 237 och II: 280 utan åtgärd,

XII. medge, att den årliga räntan å den stående delen av lån från egnahemslånefonden, som beviljats efter ingången av år 1920 men före den 1 juli 1940, må för år 1965 nedsättas till 3,6 procent,

XIII. medge, att i avseende å köpeskilling för sådan jordbrukslägenhet eller byggnad å åbolägenhet, som år 1920 eller senare år försålts från kronoegendom, räntan må, i den mån köpeskillingen förräntas efter enahanda grunder, som gällt eller gäller för den stående delen av före den 1 juli 1940 beviljat egnahemslån för jordbrukslägenhet, under år 1965 utgå efter 3,6 procent,

XIV. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med av-

slag å motionerna I: 614 och II: 745, såvitt nu är i fråga, medge, att under budgetåret 1964/65 statlig kreditgaranti må beviljas för lån avseende yttre rationalisering intill ett belopp av 33 000 000 kr., för lån till inre rationalisering intill ett belopp av 15 000 000 kr., för jordförvärvslån intill ett belopp av 24 000 000 kr. och för driftslån intill ett belopp av 11 000 000 kr. med rätt för Kungl. Maj:t att, om förhållandena skulle ge anledning därtill, medge jämkning i angivna fördelning,

XV. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 138 och II: 172, medge att under budgetåret 1964/65 statlig kreditgaranti må beviljas för lån avseende uppförande av lagerhus m. m. för jordbruksändamål intill ett belopp av 4 000 000 kr.,

XVI. medge att under budgetåret 1964/65 statlig kreditgaranti må beviljas för lån avseende trädgårdsnäringens rationalisering m. m. intill ett belopp av 6 000 000 kr.,

XVII. å riksstaten för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln anvisa till *Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti* ett förslagsanslag av 500 000 kr.,

XVIII. avslå motionerna I: 614 och II: 745, såvitt däri yrkats vissa ändringar i gällande bestämmelser för statliga rationaliseringslån, jordförvärvslån och driftslån,

XIX. å riksstaten för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln anvisa till *Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering* ett reservationsanslag av 400 000 kr.,

XX. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 613 och II: 749, å riksstaten för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln anvisa till *Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m.* ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

Stockholm den 7 april 1964

På jordbruksutskottets vägnar:

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Hjalmar Nilsson*, Lage Svedberg, Nils Hansson, Mossberger, Hedström, Magnusson, Gunnar Pettersson, Isacson, Weibull och Harald Pettersson*;

från andra kammaren, herrar Lindström*, Antby, Östlund, fru Lindskog, herrar Arweson, Lundmark, Rimås*, Hedin*, Persson i Skänninge och Persson i Heden;

dock att vid behandlingen av frågor rörande propositionen nr 49 samt Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m. har närvarit:

från första kammaren: herrar Hjalmar Nilsson*, Lage Svedberg, Nils Hansson, Mossberger, Hedström, Magnusson, Isacson, Weibull, Jonasson och Skårman*;

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie, Lindström*, Östlund, Arweson, Nilsson i Lönsboda, Lundmark, Persson i Tandö*, Stiernstedt, fru Edin och herr Rimås*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

1) av herrar *Jonasson* och *Hansson* i Skegrie (såvitt avser V. i utskottets hemställan),

2) av herrar *Harald Pettersson* och *Persson* i Heden (såvitt avser IX. i utskottets hemställan),

3) av herrar *Isacson*, *Östlund* och *Stiernstedt* (såvitt avser XX. i utskottets hemställan).